

BAGSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Subotica, szerda 1922. július 19.

195. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8—58, szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár: negyedévre 90—dinár

SZERKESZTŐSEG: Kralja Alexandra-utlica 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utlica 1 (Leibach-palota)

Válaszúton

Panaszok, kérések, elutasítások és felelőzések, várokozások és csalódások, készülődések és akadályok, sérelmek, sérelmek, sérelmek, melyeket az orvoslás *igére* lével akartak jóténni, nagy fogadkozások és elmulasztott cselekvések — ezek a magyar szervezkedés eddigi utjának határkövei. Ez a szervezkedés kinő most az embriónais készülődésekből, kinő abból a tanácskozó szobából, ahol a titkosság leplezte mindazt, amit a kritika fölhozhatott volna.

Kikerült a sajtó alól a Magyar Párt memoranduma, amely a miniszterelnök kívánságára és a miniszterelnök számára készült el. Ez a memorandum, magában foglalja mindazt, amit *elkészültéig* az itt élő magyarság a törvényhozó és végrehajtó hatalom intézkedéseiből és mulasztásaiból sérelemként felhozhat. Azért mondjuk, hogy: *elkészültéig*, mert a memorandum anyaga összeállításának és írásbafoglalásának ideje alatt az állandóan és fájdalmasan bővült s amig sajtó alatt volt, az alatt kezdődött meg a választók összeírása s az alatt mentek végbe a kiutasítások.

Nem akarjuk sem túlozni, sem lekisebbiteni a memorandum jelentőségét. De úgy látjuk, nemcsak az exiuzivitásból kilépni nem tudó Magyar Pártnak, de a magyarságnak életében is fordulópontot jelent ennek a memorandumnak fogadtatása. Hogy a magyarságnak milyen lesz a politikai elhelyezkedése, milyen pártok, vagy pártcsoportokhoz keres közeledést, milyen módszert választ politikai küzdelmeihez, milyen — bár mindig legális — eszközökhöz nyúl ezekben a főbenjáró kérdésekben, az adja meg a választ, hogy memorandumát hogyan fogadják. A magyarság a törvény korlátain belül bármennyire őrzi is elhatározásának függetlenségét és cselekedeteinek szuverén voltát, mégis kénytelen belátni, hogy nem ő az ura cselekedeteinek s nem ő a legfőbb irányítója elhatározásának, hanem a szembenálló erők, a hatalom tényezőinek magatartása. A magyarság programját s politikai küzdelmeinek taktikáját a hatalmon levők cselekedetei és jószándékának foka szabja meg. A küzdelem módját nem lehet légúterben megállapítani, alkalmazkodni kell az ellenálló erő mértékéhez, az akadályok nagyságához, a küzdők erejéhez s a küzdelem hevesességéhez.

Ha jogosultnak bizonyul az a félelem, amely a választók összeírásának jelenségein alapul, akkor a magyarság számára csak két út áll nyitva: az egyik a *passzivitás*,

a másik a *blokk*. Jól tudjuk, hogy azok a magyarok, akik a magyarság helyzetének következményeit magukra nézve kötelező erővel vonják el, el vannak arra szánva, hogy ha a memorandum nem talál olyan meghallgatásra, amely cselekvő orvoslásban nyilatkozik meg, hogy ez elé a súlyos alternatíva elé állnak. Végére is ki-nevezett közgyűlési tagokkal közgyűlési lehet közigazgatni, de ki-nevezett választókkal önálló politikai életet élni nem lehet. Ebben a kérdésben a magyarság bizonyára megoszolna temperaméntuma s cselekvéseinek megszokott útjára. Az óvatosabbak, a mérsékeltébbek, a kockázatlant nem akarók majd a *passzivitást* választják, az agresszívébbek, az impulzívébbek, a harco-

sabbak a *blokkot*.

A magyarság — ismételjük — sokkal gyöngébb, sokkal távolabb áll a hatalom eszközeitől, semhogy maga tudná megszabni cselekedetének irányát és ütemét. A magyarság csak azt teszi, amire kényszerítik. A sakkozó azt mondán: csupa kényszerlépései vannak. A magyarság csak arra vigyázhat, de arra vigyáz is, hogy megmaradjon szigorúan a legalitás korlátain belül. De hogy azon belül milyen utra lép, milyen irányban halad, kiknek barátságát keresi, milyen program megvalósítását sürgeti, az azoktól függ, akiké az erő és a hatalom.

A felelő nem parancsolhat a szélnek, mely kényekedve szerint sodorja. Bármilyen büszke a gálya, „azért a víz az ur”.

A közoktatásügyi politika kritikája

Szudárevics több türelmet követel a nemzlávok részére
A pénzügyminiszter a jövétélről — A nemzetgyűlés ülése

A szkupstina tegnapi ülésén megkezdtek a költségvetés fejezeteinek részletes vitáját. Az ülést délelőtti tíz órakor nyitotta meg Ribár elnök. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása után a költségvetés első fejezeteinek tárgyalására tértek át.

Dr. Selyerov előadó olvasta fel a törvénytervezetet, amelynek 85 szakaszát változtatás nélkül fogadta el a szkupstina.

A második fejezet, amely az igazságügyminiszterium költségvetését tartalmazza, hosszabb vitára adott alkalmat. Az első szónok dr. Hohnyec volt, aki a bírák függetlenségének hathatósabb megvédését követelte. Korun szocialista kritizálta a centralizált igazságszolgálatást és követelte a bírákról szóló törvény szankcionálását. Susich földmivesspárti az ügyvédek támogatja.

Dr. Markovics igazságügyminiszter válaszolt a három képviselő beszédére.

Ribár elnök ezután elrendelte a szavazást, amelynek során a háztöbbsége a 210-ik szakaszig megszavazta az első részt.

A délutáni ülésen folytatták a költségvetés tárgyalását. Az ülést tárgyszorozatát a közoktatási miniszterium tárcája töltötte ki. A vita első szónoka dr. Sudarevics suboticei képviselő volt. Támadta a közoktatásügyi miniszter politikáját, aki a régi szerb törvényeket terjesztette ki a Vajdaságra, anélkül hogy a városok vagy községek vezetését megkérdezte volna. Helytellenitette, hogy magán épületeket rekviráltak iskolai célokra. A tanítók és tanárok fizetését nem folyósítják rendszeresen, ami természetesen elkeseredést és kedvetlenséget szül.

A közoktatási politikanak toleránsnak kell lenni a nem szlávokkal szemben is.

Dr. Popovics a kormányzópartokat támadta, mert azok adtak a közoktatásnak monopolizált jelleget. A tanítók és tanárok létszámának felemelését és a középiskolákban a szegénysorsú tanulókat ingyenes oktatását kérte.

Derzics a szlavoniai iskolaügyek bajait ismertette és ajánlotta, hogy szaporítsák az iskoláknak a számát.

Mit kap az SHS. királyság a jövétélből?

Kumanudi és Marinkovics miniszterek tegnapi exozójukban ismertették a német jövétél kérdését. Az exozé szerint a szövetséges hatalmak legfelsőbb tanácsa 132 milliárd arany márkában állapította meg a német jövétél teljes összegét. A Párisban azelőtt legfelsőbb tanács még 1921-ben elhatározta, hogy a német kivétel bruttó összegének 20 százalékát és még 2 milliárd arany márkát is köteles Németország fizetni. Az eredeti határozat úgy szövelt, hogy ezt az összeget Németország készpénzben köteles fizetni. Később azonban, amikor a szövetséges hatalmak megayózódtak, hogy Németország még az okkupációs költségeket és a belga prioritásokat sem képes fizetni, természetbeni szolgáltatásokra változtatták át a jövételi kötelezettséget.

Az SHS. királyságnak 1921. május első felében kezdte Németország a jövételi szállításokat. Ez év március végéig a szövetséges hatalmak 451,807,211 arany márkát értékű különféle nyersanyagot és iparcikket kaptak. Ebből az SHS.

királyság 43,010,421 arany márkát értékű szolgáltatást kapott. Az évi jövételi összeget azonban 73 millióban állapították meg a SHS. állam részére, úgy, hogy még 30,000,000 arany márkával tartozik Németországnak a jövételi összegére.

Bulgáriától a békeszerződésben is előrt természetbeni jövétél fejében az SHS. királyság eddig 4400 ökröt, 6000 tehenet, 360 bikát, 5000 lovat és 12,000 juhot kapott az SHS. királyságtól, a készpénzfizetések helyett 20 millió dinár értékű szarvasmarhát.

Magyarországtól 3000 lovat, 6600 szarvasmarhát és 5000 juhot kell az országnak kapni, amiből azonban eddig 350 ló kivételével mást nem kapott.

Németországtól 11962 lovat és 839 szarvasmarhát kapott eddig az SHS. királyság, továbbá a vasuti anyagokban történt jövételt, amelyből ezidáig a következők érkeztek meg: 66 mozdony, 66 hajtány, 2551 zárt vagon, s 2163 nyitott vagon. A még fennmaradó 35 millió értékben szintén vasuti anyagot tartozik Németországnak meg ebben az évben szállítani. Ez a vasuti anyag azonban már nem csak vasuti kocsiokból, hanem cinekből és egyéb vasuti felszerelésből fog állni.

A magyar kisebbségek ügye

a népszövetségi tanács előtt
Hétfőn kezdődött a konferencia

Hétfőn kezdődött Londonban a népszövetség tanácsának tizenkilencedik ülése, amelynek napirendjére a többi között kitérték a magyar kisebbségek sorsáról, Bethlen István gróf magyar miniszterelnök részéről még Génauában előterjesztett emlékiratnak, valamint a magyar és osztrák határ kérdésének tárgyalásáról. Az ülészeket mintegy tíz-tizenöt napra tervezik. Ez alatt az idő alatt a következő munkaprogramot igyekeznek a tanács megvalósítani: 1. A palesztinai mandátum kérdése. 2. A magyar, bolgár és felszülizsiai kisebbségek dolga. 3. A magyar és osztrák határ megállapítása. 4. A Macedóniába történt bolgár bandabetegek ügye a jugoszláv és bolgár kormányok előterjesztései alapján. 5. Az orosz éhínség.

Londoni jelentés szerint lehetséges, hogy ez alkalommal Németországnak a népszövetségbe való jövételt is fogják tárgyalni, de egyelőre csak elvi alapon. Magyarországnak nem tudja a népszövetségnek s így a mostani tanácskozásra közvetlenül nem vehet részt. Az esedék sükséges fölvilágosítások megadása céljából azonban a kormány intézke-

dése alapján Szápáry László gróf londoni magyar követ fog a tanács rendelkezésre állani. Az már megirtuk, hogy Jovanovic Vászsa vezetésével a jugoszláv delegáció már elutazott Londonba.

Bethlen génuai emlékiratát Schanzer olasz külügyminiszter a napokban küldte el a népszövetségi tanács elnökének levél kíséretében.

A bolgár kérdés tárgyalása

London. A Népek Ligája tegnap délelőtt megkezdte tanácskozását. Az első ülésen az SHS. királyság, Görögország, Románia és Bulgária között felmerült konfliktust vették tárgyalás alá. Az első ülés titkos volt, a többi azonban már nyilvános lesz. A „Times” ismerteti azt a memorandumot, amelyet a bolgár kormány intézett a Népek Ligájához, a bétéresek ügyében. Ebben a memorandumban a bolgár kormány megállapítja hogy a komitácsi elnöksorban azon bolgár menekültek közül regrutálódnak, akiket a szomszéd államokból szűntek és akiknek száma mintegy fél millió. A bolgár kormány szerinti egyetlen megoldása van a határincidensek megszüntetésének: ha a menekültek visszatérhetnek régi lakóhelyükre és visszakapják elközbott vagyonukat, valamint ha a szomszéd államok a nemzet kisebbségeket megillető védelmi és jogokat megadják a bolgároknak is.

Tüntetések Zagrebban

Az agyonlőtt focballista temetése

Az utcai incidens áldozatává lett Rozsity Rudolf, a Gradjanai sport egyesület futbalcsapat kapitányának temetését kínos incidensek zavarták meg.

A temetésre több ezer főből álló tömeg gyűlt össze, valamennyi sportegylet képviseltette magát, a koporsóra számtalan koszorút helyeztek. A temetőben először három sportember mondott beszédet, méltaita az elhunytak a sport terén kifejtett érdemeit. A következő szónok politikai motívumokat kevert beszédébe és Rozsity halálát a Draskovic miniszter meggyilkolása miatt kivégzett Allagics esetével hozta összefüggésbe. A beszédet a tömeg sűrű közbeszólásokkal kísérte, óriási zaj támadt a csupán a sportférfiak nyugalmának volt köszönhető, hogy a temetőben a különböző politikai nézetű emberek között nem került komolyabb összeütközésre a sor. A zagrebi polgármesternek, Kreselics-nek a beszéde is izzó hangulatban hangzott el.

Elbucszította a halottat Lipovcsák István dr. is, aki szerb dialektusban mondotta el beszédét. A jelenvolt horvát fiataloság türelmetlen közbeszólásokkal kísérte a beszédet, amelynek gészavai már bolrányba fulladtak.

A tüntetés a temetőből a városba vezető uton már hevesebb vált és félni lehetett, hogy nagyobb arányú rendezvényekre kerül a sor, a tüntetők állam- és dinasztiaellenes felkiáltásokkal, nagy tömegben vonultak a város felé. Az uton egy csendőrsztaggal találkoztak, amely azt a megbízást kapta, hogy oszlassa fel a tüntetőmenetet. A csendőrök csak nagy nehezen tudták a kapott parancsnak eleget tenni, miután a tömeg a felszólításra nem akart szétszórani, úgy, hogy a csendőrök kénytelenek voltak

erősebb eszközökhöz folyamodni.

A tüntetés élén haladókat a csendőrök letartóztatták és bevitték a főkapitányság épületébe.

A rendőrség egyébként folytatja a nyomozást az agyonlőtt Rozsity Rudolf ügyében. Az előzetes letartóztatásba helyezeti Szokolovity Milivojt — hír szerint — rövidesen szabad-

Rathenau gyilkosai öngyilkosok lettek

— A hallei rendőrség kinyomozta buvóhelyüket —

A hallei rendőrség kinyomozta, hogy Rathenau gyilkosai Fischer és Kern. Keren fürdő mellett, a saalecki városban tartózkodtak. A várkastélyt erős rendőri készütség vette körül behatolt a kastélyba. A gyilkosok azonban közben a várótoronyban agyonlőtték magukat. A rendőrség azt hiszi, hogy ugyanazzal a revolverrel végezték magukkal, amellyel Rathenaut megölték.

Berlinből jelentik: A rendőri nyomozás megállapította, hogy a történetek Rathenau meggyilkolásának előkészületei.

Először egy Stubenreich nevű tanuló vetette fel a tervet, hogy

Ki hívta be Budapestre a románokat?

— Ágoston Péter védőjének nyilatkozata —

Közel három évvel azután, hogy Budapestet megszállták a román csapatok, a pesti politikusok most egyszerre feszegtetni kezdik, hogy ki hívta be a románokat Budapestre. Hosszu ideig a kurzus lelkiismeretével azzal felelt erre a kérdésre, hogy a románokat a zsidók és a kommunisták hívták be. Ugy látszik azonban, hogy ezt a kérdést nem lehet ilyen általánosságban tartott felelettel elintézni. A pesti zsidóság tiltakozik ez ellen a ráfogás ellen Sándor Pál minapi interpellációja nyomán már eddig is kiderült annyit,

hogy *sem a pesti zsidóknak, sem a szocialista Peidl-kormányának nem volt semmi részük abban, hogy a románokat behívták.*

Ha még nem is derült ki, kik voltak bent a kilencztagú deputációban, amely a román csapatokat Budapestre hívta, az megállapítható, hogy az 1919 augusztusban megszületett kurzus román segítséggel jutott hatalomra.

A románok behívásának vádjá ügyében nyilatkozott Vázsonyi Jenő volt magyar államvasuti igazgató, akit a kommunista uralom alatt elcsaptak, de aki a román megszállás előtti napokban visszament Budapestre. Vázsonyi szerint neki és elnöktársainak kész tervük volt arra, hogy a Máv. vagyonát megmentse, tervét azonban nem sikerült keresztülvinni, mert az új kurzus öt elcsapnra állásából.

Most nyilatkozik dr. Ujlaki Géza budapesti tv. városi főügyész is, aki Ágoston Péternek hivatalból kirendelt védője volt. Nyilatkozatának lényege a következő:

Ágoston Péter elmondotta neki, hogy 1919 augusztus 4-ike és 15-ike között időben Reginald Gorton tábornok, az ántant katonai missziójának vezetője, kijelentette, hogy egy, a Peidl-kormányon kívül álló kilencztagú küldöttség hívta be a románokat Budapestre. Ágoston azonban nem akarta elmondani, hogy kik voltak a küldöttség tagjai s nem akarta azt sem, hogy Ujlaki ezt a tényt védőbeszédében elmondja, mert ezzel akkor helyzetét tette volna rosszabbá s magára haragította volna az uralom levőket.

Később Ujlaki Géza kiadta az Ágoston Péter ügyében tartott védőbeszédét könyv alakban s ebben bizonyítékokat sorolt fel arra nézve, hogy Ágoston csak az ántant kérés-

re tartotta meg a külügyi népbiztosságot.

re tartotta meg a külügyi népbiztosságot. A könyvhöz először is irt Ujlaki, amelyben a románok behívásáról is megemlékszik, az előző megjelenését azonban a cenzura nem engedélyezte.

A konfiskált előzében el van mondva, hogy Clémenceau 1919 augusztus 13-án az ántant-hatalmak legfőbb haditanácsa nevében a román kormányhoz és a Peidl-kormányhoz jegyzéket intézett, amelyben megállapította, hogy Rozsity véletlen balesetnek lett az áldozata. A zagrebi „Hrvat”, a blokkisták egyik leglélesebb hangu orgánuma a Rozsity-ügygel kapcsolatban „Jugoszláv ifjuság csak gyilkolj!” címmel vezércikket írt, mire a rendőrség a lapot elkobozta.

Rathenaut a birodalmi gyűlésen le kell löni. Ettől a tervtől később elállottak. Június 16-án Tchow lakásán megbeszélés folyt a gyilkosság tervéről. A megbeszélésen Günther, Stubenreich, Tchow, Fischer és Kern vettek részt. Június 20-án a Ratskellerben folytatták a tanácskozásokat. A rákövetkező napon Kuchelmeister autómobilján Nikolsöhöbe mentek és a Grunewaldban pisztolylovési gyakorlatokat tartottak. Akkoriban sikerült Tchow Wernert is az autómobil vezetésére megnyerni, s ezen követték el a merényletet.

megöltötte a románoknak, hogy túlhaladják azt a pontot, amelyen akkor a román sereg magyar területen állott, megöltötte a magyar főváros felé való tovább közeledést.

Ekkor a románok a cegléd—abonyi vonalon állottak. Az olasz repülőgépekről ledobott cédulákon ismertették meg ezt a jegyzéket a főváros községével. A román hadsereg főparancsnokának, Mardarescu tábornoknak sulyos fegyverszüneti feltételeit a Peidl-kormány külügyminisztere, Ágoston Péter dr., nem fogadta el. Ágoston kijelentette, hogy ezen feltételek sértik az ántant és Magyarország között létesült 1918 november 31-iki fegyverszünet feltételeit és ezen okból a döntést az ántant-hatalmak kezébe teszi le.

Gorton tábornok kijelentését szerinti, amelyet Ágoston előtett, a Peidl-kormányon teljesen kivüldlő kilencztagú magyar biztosság ment Budapestről Mardarescu tábornokhoz megegyezés létesítése végett s olyan megegyezést is kötöttek a románokkal, amely szerint a románok nem állottak meg Ceglédnél, hanem augusztus 4-én délután bevonultak Budapestre.

Augusztus 6-án este két román ezred vette körül a miniszterelnökségi palotát, amikor a Peidl-kormány lemondásra lénygszerítette, ugyanakkor Friedrich István és társai kormányt alakítottak. Tény, hogy a románok részben még az általuk ajánlott fegyverszüneti feltételeknél is terhesebb módon jártak el a megszállás alatt és mindent megkaptak, amit akartak.

A románok behívása ügyében valószínűleg nyilatkozni fog Pehár Gyula is, akire Sándor Pál hivatkozott, hogy mint összekötő tiszt működött a magyar és a román kormány közt,

Rituális strandfürdő Palicson

A strandbérlet Commencia részvénysársaságunk kétszázötven négy érteke a gyakorlati élet követelményei iránt és a strand felszerelésével egyre nagyobb vonzerőt akar gyakorolni a fürdőző közönségre. A meleg nyári napokon ezerszára látogatja is az eltkádt városi közönség a fürdőt és meg lehet állapítani, hogy a lakosságnak majdnem minden rétege állandó látogatója a strandnak. A lakosságnak csupán egy kategóriája tartotta magát távol a szabad fürdőzéstől: orthodox izraelita egyház hívei, akik szigorúan ragaszkodnak vallásuknak a fürdőzésre vonatkozó előírásaihoz, amelyek megtiltják a férfiaknak a nőkel való együttfürdést. Mivel azonban ők is szeretnék a strand előnyeit élvezni, tárgyalásokat kezdek a strand igazgatóságával a nehéz kérdés megoldásáról, — mivel pedig a fürdő vezetősége előtt még a vallás problémák megoldása sem képez, úgy látszik, akadályt, a tárgyalások kellő eredményre is vezettek.

A Commencia részvénysársaság megegyezett a subotcai orthodox zsidó hitközség előjáróságával, hogy a hitközség tagjai számára külön rituális strandfürdőt létesül. Ebből a célból a strandfürdő női kabinjai mellett elkerítve, külön bejáratot, harminc kabint épített és a partot strandszerűen felszereli. A tónak a rituális strandhoz tartozó részét elkerítik, hogy ezzel megőrizzék ennek elkülönített jellegét. Az új fürdő-részt az orthodox zsidó hitközség tagjai kabinoként évi 1200 koronánál bérlik. A tárgyalások annyira fix stádiumba jutottak, hogy a Commencia a napokban már be is nyújtja a városi tanácshoz a kérelmet a rituális strandfürdő építésére, melynek kedvező elintézése után még ebben az időnyben megkezdik az építést. A város tanácsa remélhetőleg nem fog elzárkózni a kérés teljesítésére elől. — hogy így mindenki fürdödhessék Palicson.

Egy hónapi fogházra ítélték az egyik orgoványi gyilkost?

A mult hét hétfőjén hirdették csak ki Zbona János előtt a hadbíróóság ítéletét, amely szerint a bíróság az orgoványi rablógyilkosságokban való részvétel miatt Zbonát rabias büntetéssel hét évi sulyos börtönrre ítélte.

Ma ujra vádlóként került Zbona a bíróság elé és ezuttal polgári bíróság hozott elene ítéletet. A mult év novemberében egy detektiv kereste fel Zbonát a Nádor-laktanyában — ahol Zbonának kintája van —, hogy kihallgassa az orgoványi-ügyben. Zbona fenyegetőleg lépett fel a detektivvel szemben, revolvert rántott és azt mondta, hogy ha valaki a polgári hatóság részéről mégegyeszer zaklatni merészeli, azt keresztül lövi. A detektiv a fenyegető magatartás elől kénytelen volt kötelességének teljesítése nélkül eltávozni.

Azóta nem is mertek Zbonához közelíteni mindaddig, míg a magyar kormány el nem határozta, hogy őt a jogrend áldozatául dobják.

Hatóság közeg elleni erőszak miatt indult meg az eljárás Zbona ellen és ügyét ma tárgyalta a budapesti büntetőbíróvárszéken Fayl Ivor dr. tanácsos.

A bíróság a büntészedék meghallgatása után pörbeszedék meghallgatása után pörbeszedék mondta ki Zbonát hatóság közeg elleni erőszak vétésében és ezért egy hónapi fogházra, 1000 korona pénzbüntetésre és két évi hivatalvesztésre ítélte.

Az SHS királyság iparosainak szervezkedése

— Gazdasági blokkba tömörülnek —

A gazdasági élet ziláltsága, a termeléshez szükséges nyersanyagoknak a nehéz beszerzése, az élet minden vonatkozásában éreztetik hatásukat.

Az SHS királyság iparosai és kézművesei különösen súlyos helyzetben vannak, mert a nyersanyag beszerzése napról-napra rosszabbodik, annyira, hogy egzisztenciájukat látják veszélybe forogni. Egyénként kisiparos kezdeményezésére már régebben akció indult meg, a melynek az volt a célja, hogy az iparosokat szervezetbe tömörítsék. A szervezet, amely az ország minden városában szekciókat állított volna fel, nyersanyagok beszerzésével, az iparosok gazdasági érdekeinek védelmével és hitelügyletek lebonyolításával foglalkozott volna. A felvetett eszme visszhangra talált az iparosok körében. A kezdeményezők nem elégedtek meg csupán az eszme felvetésével, hanem tovább propagálták azt. A megvalósítás érdekében azután Sarajevóban kongresszust hívtak össze. A kongresszus most folyt le, amelyen az SHS királyság összes iparosainak és kézműveseinek képviselői megjelentek. Az egybegyűltek Miszalovics Demeter elnök indítványára elhatározták, hogy egy országos szervezetet állítsanak fel, amely központilag végzi a különböző iparágaknak szükséges nyersanyagok beszerzését. A szervezet keretén belül egy bizottság is alakul, amely a tagok hitelügyleteinek lebonyolításával és kölcsönök szerzésével fog foglalkozni.

A kongresszus határozatát megküldte az összes ipartestületeknek és felszólította azokat a csatlakozásra és azután a helyi csoport felállítására. A terv szerint a szervezet központja Beogradban lenne.

A Vajdaságban 15 helyi csoport felállítását tervezik. A kongresszuson a suboticei iparosokat Miszalovics Demeter és Beszedes József képviselték.

Kabarék és barok alkonya

Ötven dinár egy pakli kártya adója

A néhány kabaré és bar, amely az országban működik, többnyire csak nehezen tengődik. Most egy új rendelettel végképpen a tönk szélére kerülnek ezek a vállalkozások.

A pénzügyminisztérium rendelete szerint ugyanis szeptember elsejétől kezdve a barok, kabarék, orfeumok, varieté és hasonló vállalkozások állami illeték fejében bruttó bevételük husz százalékat tartoznak felfizetni. A bevétel alatt értendő: a helypögyék, eladott műsorok, ruhatár, étel és ital-fogyasztás jövedelme és minden más jövedelem. A szórakozóhelyek tulajdonosai kötelesek hitelesített könyveket vezetni mindennapi bruttó-bevételükről és ha a hatósági ellenőrzés folyamán beigazolást nyer, hogy ezeket a könyveket egyáltalán nem, vagy rendetlenül vezetik, vagy pedig a tulajdonos valótlan jövedelmet tüntet ki, úgy a szórakozóhely tulajdonosát 1000 dinártól 10.000 dinárig terjedő büntetéssel sújtják. Hasonlóan büntetik azokat a szórakozóhely-tulajdonosokat, akik megtagadják könyveiknek a hatósági közegek részére való rendelkezésre bocsátását és ha az elmulaszt napra szóló illetéket a következő öt napon belül nem fizetik be.

A kabarékhoz és barokhoz hasonlóképpen megrendszabályozza a kártyásokat is. Úgy a kártya-csomagok, mint a dominó-játszma után ugyanis augusztus elsejétől kezdve az eddigi 30 dinár helyett 50 dinár illetéket kell fizetni és a rendelet értelmében

az új helybélyezésnek szigorú büntetés terhe mellett még július végéig meg kell történni.

Igaz, hogy a barok és orfeumok legelőfordulása nem közszükséglet és a szolidabb kártyaparti is legfeljebb csak szórakozás. A kevés vagy még inkább semmi művészi értéket meg

nyújtó barokat sem siratja más, mint néhány belőlük élő ember, mindazonáltal gondoskodni lehet afelől, vajjon méltányos dolog-e lehetetlenné tenni ebben a szomorú világban még azt a kevés szórakozást is, amit napi gondokkal küzdő ember eddig megengedett magának.

Öngyilkosság félelemből

— Egy suboticei urinő a vonat elé vetette magát —

Hétfőn este tizenegy órakor a vasúti sínek között, a pálya somorítói részén, Krsztics Vladimir semberőrképár egy jól öltözött nő öszerencsőt holtstépre bukkant. A csendőr jelentésére a helyszínen azonnal megjelent Bucevics rendőrkapitány és dr. Princ városi tisztiorvos, akik a leléből azonnal öngyilkosságra következtettek, ami később kétségtelenül be is bizonyult. Az öngyilkos tettenek elkövetése előtt kalapját és pénztárcáját a sínek mellett elhelyezte; a pénztárcában talált igazolványból azonnal megállapították, hogy az öngyilkos Konyovics Danica 48 éves suboticei urinő. A helyszíni vizsgálat után a holttestet Zmaj Jovana utcai lakására szállították, ahol ideiglenesen felvartalozták.

Üldözési mánia.

Az öngyilkos Konyovics Danica igen előkelő és ismert suboticei családból származott. Teljesen egyedül és elzárkózva élt Zmaj Jovana-utca-ban levő házában és gazdálkodással foglalkozott. A Halasi-uti szőlőknel volt a földbirtoka, melynek megmunkálását egyedül vezette. A nagyműveltségű, több nyelven beszélő, zenecérről urinőt az egyedüllet és az életben előforduló kisebb-nagyobb kellemetlenségek idegesség és elkese-rendetté tették. Idegességében mindjogiban elzárkózott az emberekől, a legutóbbi hetekben pedig egyre gyvakrabban a t hangoztatta, hogy szerelmért és vagyonért meg fogják gyilkolni.

A merénylettől való félelem embergyűlölvővé és idegbeteggé tette és

minden valszínűség szerint az állandó rettegés miatt határozta el magát az öngyilkosságra.

Az utolsó nap. Konyovics Danica hétfőn — ismerőseinek nagy meglepetésére — szakkított zárkózott magányával és reggel kiindult Palicsra, ahol az egész napot özevgy Milekics Jánosnál töltötte. Feltűnő módon vidám volt és csak az esti vonattal tért vissza Subotícára. Megérkezése után nem ment haza lakására, hanem gyalog elindult a szerb temető mellett a vasúti sínek mentén. Itt a sínek közt bevarta a tíz órakor Subotícáról Somborba menő gyorsvonatot és a mozdony elé vetette magát. A gép az öngyilkos fejét teljesen öszerencsőt, arcát letépte, úgy hogy a halál kétségtelenül azonnal bekövetkezett.

A bucsulevél.

Az öngyilkosság felfedezése után a rendőrség az elhunyt lakásán vizsgálatot tartott, hogy Konyovics Danica tettenek okát megállapíthassa. Ez alkalommal az ebédő-asztalon dr. Manojlovics János országgyűlési képviselőhöz intézett levelet találtak, amely így kezdődik:

„Ime, magam választottam meg haldítóm!”

Konyovics Danica a levélben felkéri dr. Manojlovics képviselőt nála levő végrendeletének végrehajtására. A bucsulevél kétségtelen bizonyítékát szolgáltatja az öngyilkosságnak. Az is kiderült, hogy az urinő már reggel öngyilkossági szándékkal hagyta el lakását, akkor írta a bucsulevelet és az utolsó, szokatl

Látogatás a Villa Stuck-ban

— Hát Benczur meghalt? — kérdezi tőlem a bajor mester, miután előzékenyen bevezet a fogadó műtermébe. Hirtelen ahg tudok válaszolni, mert a fogadóterem nagyon meglep. Mekkora méretek! Ilyen »stafelajok« sorakoznak és mindenken egyegy Stuck. A boltozat modern freskók, megannyi a házigazda kezvonása, a falakon antik gobeline-ok, kínesei a régmúlt, de örökön élő művészetnek. A hatalmas ablaknál remek kandalló, előtte pár szobor. Az is, ez is Franz Stuck alkotása.

— Hát Rónáji-Ripp. Csók, meg a többi barátom, megvannak-e? — kérdezi kedves müncheni dialektusban. Hamarosan elmondom, hogy Benczur Gyula dolányi birtokán, hunyt el, szintegy Szinyei-Merse is, akit Leiblhez való barátságáról emlegetnek ma is Münchenben. Ripp és Csók, meg a többi barátai éppen most aratnak nagy sikert Velencében, aminek nagyon örül és megjegyzi, hogy a magyarok robusztus erővel vonultak föl annak idején Münchenben.

— Egy nagyon elegáns urí fiu is volt közöttük, nagy tehetség volt, de a nevet elvesztettem.

— Talán Ferenczy Károly?

— Ja, ja, richtig, der Karl von Ferenczy, — hagyja helyben és ropant meglepődik, hogy biz' az szegény jóval előbb meghalt Benczur-nál és Szinyeinél.

— Régi szép idők, — mondja el-mélázva. — Szébb az emléük, mint a mai nagy idők terhes és fárasztó tartalma. Oly szegény voltam, mint a templom cegere. A művészet mellett első sorban a kenyér érdeket. A gond elvont az Akadémiától és Benczur, Gyula mesteremet is csak egy

szemeszteren át hallgathattam. Biz' én autodidakta vagyok s bár szívesen vallom magamat Benczur tanítványának, a legtöbbet a magam erejéből tanultam. . . . De talán átsétálnánk a műterembe. . . .

Azzal már megy is előre. Vajjon hova? Ilyen hatalmas műteremben én még sohasem voltam s most derül ki, hogy ez nem is műterem. Ez a fogadóterem! Impozáns folyosón át szárnyasajtó nyílik és belépün. . . . Hova is? A budapesti Vigadó nagyterme kisebb, dacsnyabb és sötétebb ennél a teremnél. Az öreg Pinakotéka híres Rubens-terme sincs ekkora! (Mikor kijöttem az Aussere Prinzregentenstrasse 4. szám alatt levő villába — »Villa Stuck«, így ismeri egész München — folyton Ripp-Rónai mester kaposvári Róma-villájára gondoltam s mikor a villamoskalauz megmutatta a villát, a kaposvári rezidenciát ideképztem a silbak esőköpönyegének.) Világítását felülről és oldalról nyeri.

— Ez a dimenzió arányban áll a tanár ur művészetével. — mondtam, hogy mondjak valamit.

Münchenben levő képek és szobrok, sok megkezdett studium, színes kerdők a falakon és régebről való Stuck-képek. A mester megy előre. Kivezet a terraszra; akkora, mint a Hangl-kert a Dunajon. Itt szokott, mondja, aaktok lesteni. Azután a nagy műteremből levezet az alsó műterembe. Ez a szobor-terem. Akkora, mint a felső, csak némileg alacsonyabb. Itt a szobrok épülnek. A terem közepén áll a »Harcoló amazon« nevű lovasszobor, melynek nagyobbik mása mostanában kerül lelepezésre Kölnben, az ottani művészet egyesület palotája előtt.

A Villa Stuck ma München fejedelmi rezidenciája. A király meghalt, új

nul vidám nap már ennek a végzetes elhatározásnak a hatása alatt szinte az élett árnyoldalaitól való lelki felszabadulást jelentette számára.

Kétmillió jótékony célra.

Dr. Manojlovics képviselő közlése szerint az elhunyt nála levő végrendeletében kétmillió koronára becsült vagyonát jótékony célra hagyományozta. Konyovics Danica vagyonának örökösévé a suboticei szerb egyházat és a zagrebi »Privrednik« iparos-tanoniskolát tette meg, egyenlő részen. Mindkét intézmény egyenlő arányban részesül a hagyatékban.

A temetés.

A tragikus véget ért urinő holtstét kedden délután felboncolták. A halál okának megállapítása után ismét felvartalozták az elhunyt laká-kán. Temetése szerdán délután 4 órakor a szerb templomból fényes egyházi szertartások mellett fog végbemenni.

Megdrágult a strandfürdő

Megirtuk már, hogy a palicsi strandfürdő új bérleje az eszköztől beruházásokra és nagy költségekre való hivatkozással a fürdőjegyek árának felemelésére kért a városi tanácstól engedélyt. A tanács most foglalkozott a strandfürdő igazgató-ságának kérelmével és méltányolva az indokokat, hozzájárult az árak emeléséhez.

Ennélfogva a strandfürdő árai a mai naptól kezdve a következőképpen alakulnak: A fürdőjegyek árát két dinárról három dinárra, a gyermekjegyeket 1.50 dinárról két dinárra emelték föl. A fürdőruha bérletének ára marad a jelenlegi három dinár, a törülköző egy dinárról 1.50-re, a lepedő 1.50-ről két dinárra és a fürdőköppény ára öt dinárról tíz dinárra emelkedik.

A nagy hőségben tidülést kereső közönség ezeket a fölemelt árakat is meg fogja fizetni, hogy a strandfürdőt élvezhesse, azonban remélhetőleg ezt a drágulást most hosszu ideig nem fogja újabb áremelés követni.

király nincs, itt most Ritter von Stuck a fejedelem. A villa külsőleg is fejedelmi. Előkelő vasrács, a kocsi-knak be- és kijáró kapu, impozáns terrasz, komoly hall, lépcsősor jobbra és balra föl-fel, a művészet templomába. A névtelen bajor molnárija ma fejedelem a bajor fővárosban. Ónarcsképe a firenzei Uffiziiben függ, reája pedig a müncheni fiatal művészműzedekek szeme irányul. Szorgalmasan eljár az Akadémiára, a honnan valamikor elvonta a gond és tanítja az ifjúságot.

A müncheni Staatsgalerie őri Stuck régi képt, a Háború-t. A mester huszonhatéves korában festette, ez előtt harminchérom évvel álmodta ezt a képet. A poéta-teszt álma éveken át ontotta a vérvizivart s a világhírű képhez valósággal zárando-kol ma, a háború után, a közönség.

— Ez, ez a háború! — mondják a férfiak, akik a falon függő allegóriát az Argonneokban és még ki tudja merre, valóságban látták.

A szalon-aterleibe térünk vissza. A kandalló felett lóg »A bün«. A csás-bos szem, a dus kebel, már nem hat a művészre. Régi álom. Csak éppen hogy még egyszer megfestette, hogy ne csak a muzeum legyen, hanem az övé magáé is.

— Ennek örülök — mondja és egy rajtra mutat. — Negyven éve rajzoltam s mostanában vettem meg. Akkor eladtam egy vacsordért, most nagy pénzt adtam érte.

És látszik, hogy örül neki, merő szeretettel simogatja a szemével. Üdvözölöm Ripléket, majd egyszer ellátogatok Budapestre

A komornyik kikísér s kívülről jó darabig nézem a palotát. Ime, mit terem a zseni, különösen ha adminisztrálni is tudja magát. A molnárija jó adminisztrátor.

A külügyminiszter nyilatkozata és a bezárni gyerekek

(Lével a Szerkesztőhöz)

Igen tisztelt Szerkesztő ur! B. lapjának tegnapi 192. számában olvasom a »Nincses külügyminiszter a külügyi helyzetéről« című cikket. Ebben áll:

A második kérdés — mondotta a miniszter — a kisebbségek kérdése, amit különösen Magyarország vet a szemünkre. Adatokkal tudjuk bizonyítani, hogy a nálunk levő magyar iskolákba közel hatvanezer gyermek jár, ami annyit jelent, hogy valamennyi magyar gyermek a magyar iskolákat látogatja.

Szívesen elhiszem a miniszter urnak azt, hogy közel hatvanezer gyermek jár tényleg a magyar iskolákba. De talán mégis jó volna a miniszter urat felvilágosítani arról, hogy ebben a számban még sincs benne valamennyi magyar gyermek.

Itt van például *Bezdn község*. Majdnem színmagyar a lakossága, kevés német, de egyetlen állandó szláv lakóval sem. Mégis van három szerbnyelvű iskolája, alová a szlávos nevű (ics, vics végződésű) magyar gyermekeket iratták be. Legfőbbjüknék még a dédöregapja sem tudott egy mukkot sem a magyaron kívül. És ezek a gyermekek az iskolában nem hallanak magyar szót, tanítóink nem is tudnak magyarul, a gyermekeknek nem is szabad magyarul beszélniök.

Természetesen, nem hogy kifogásolni nem lehet, de helyeselni kell, ha a gyermekeket az iskolában megtanítják az államnyelvre. De milyen lehet a taneredmény azokban az iskolákban, amelyekben a tanítók nem értik a gyermekek nyelvét s a gyermekek nem értik a tanítójukat. Hogy lehet a gyermekeket számtanra, földrajzra, írásvetésre megtanítani olyan nyelven, melyet nem értenek?

Ez a való igazság. Szerkesztő ur, és én úgy érzem, hogy ez fájó sérelme a magyar kisebbségnek. Ha a külügyminiszter ur legközelebb megint nyilatkozik a magyar kisebbségek helyzetéről, megállapításainál ezt a tényt is figyelembe veletné.

Bezdn, 1922 július 17.

Teljes tisztelettel egy olvasó.

Felemlük a kiviteli vámokat

Védekezés az exportörök árfelhatása ellen

Amióta a zürichi füzsdén újból megkezdődött a jugszláv valuta esése, az exportörök a dráguló külföldi valuta erejével egyre nagyobb tért hódítottak a piacokon a beogradi fogyasztókkal szemben. A külföld keresletének hatása alatt pedig a belföldön napról-napra jobban drágul a megélhetés, az elsősorú közszükségleti cikkek ára egyre jobban emelkedik. A valutaesés első napjaiban előrelátható volt már, hogy ennek hatása alatt be fog következni a belföldön az itt termelt cikkek drágulása, ha csak kormányintézkedéssel nem veszik elejét az árak belföldi emelkedésének. Ez a kormányintézkedés most — habár egyelőre csak csekélyebb mértékben megőrtött, amennyiben a pénzügyminisztérium legújabb rendelkezével elrendelte egyes kiviteli cikkek exportörainak felemlését, több ekként pedig, aminek kivitele eddig vámentes volt, kiviteli vámokat léptetett életbe.

Elvi szempontból a legfontosabb a zsír, hus, gabona, tojás, mint fogyasztási cikk, a bér, gyapjú, kenderkő és egyéb nyerstermény, mint ipari nyers-

anyag vámjának szabályozása. A végítételek az új rendelet szerint a legfőbb ekkéknél a következőképpen alakulnak:

buzza	20	30
tojás	100	200
sertészsír	—	150
libazsír	—	200
élt sertés 50.ig	—	—
élt sertés 50 kg. felett	150	200
leölt sertés, sózva	50	60
juhhus	—	50
nyers borjubőr	600	1000
száraz borjubőr	600	2000
nyers marhabőr	400	1000
száraz marhabőr	400	2000
lőbőr	—	400
vadbőr, házinyulbőr	—	2000
juh- és kecskebőr	300	800

Az új kiviteli vámtarifa összehállításánál a jelek szerint a kormány elsősorban a belföldi ipar érdekeit tartotta

ELTÉR

— **Pasics a királynál.** Beogradból jelentik: Pasics miniszterelnök csütörtökön Blédbé utazik, a hol a királynak az aktuális politikai helyzetről fog jelentést tenni. Ezen az audiencián dönt a király az államtanácsosi kinevezések ügyében is.

— **Az államtanács tagjainak kinevezése.** Beogradból jelentik, hogy *dr. Manojlovics* radikális képviselő nem fogadta el az államtanács tagjává való jelölését és így a radikális párt helyette *dr. Miladinovics* Milánt jelöli.

— **A pápai nuncius látogatása a külügyminisztériumban.** Beogradból jelentik: Pellegrini pápai nuncius kedden látogatást tett a külügyminisztériumban. Miután Nincses külügyminiszter a szkeptinában volt elfoglalva, a nuncius Jankovics Mirosláv dr., a külügyminisztérium igazgatója fogadta.

— **A budapesti jugszláv konzul szabadságon.** Zivkovics Trajan budapesti szerb-horvát-szlóven főkonzul rövid szabadságra elutazott. Távollétében a főkonzulátust Niko Mirochevit-Sorgo alkonzul vezeti.

— **Átszervezik a sajtóirodát.** Beogradból jelentik: A külügyminisztérium a pénzügyi bizottságtól újabb hitelek megaszavazását kérte, melyek tévedésből kimaradtak a külügyi tárgya költségvetéséből. Így új hitelt kért a külügyminisztériumban beosztott sajtóiroda átszervezésére is. A pénzügyi bizottság mai ülésén 400,000 dinár hitelt szavazott meg a sajtóiroda céljaira, de azzal a megszorítással, hogy a miniszter ne csak működése tekintetében szervezze át a sajtóirodát, hanem a személyzetet is megfelelően cserélje fel.

— **A zagrebi szokolisták ajánléka a királynak.** Bledből jelentik: A király és királyné tegnap fogadták kihallgatáson a zagrebi szokolisták nyolc tagu küldöttségét, melyet dr. Gavranics vezetett. A küldöttség ányújtotta a szokolisták nászajándékát, egy arany talárt nemzeti himnussal. A királyi pár félórát beszélgetett a küldöttséggel, majd a kastélyban, uzsonnát rendeztek tiszteletükre. Az utóbbi napokban Biedben az időjárás hűvöse fordult, a szomszédos magaslatokon hó esett.

szem előtt, amennyiben legnagyobb mértékben a feldolgozási igénylo ipari nyersanyagok kiviteli vámját emelte fel. A gabona kiviteli vámjának a felemelése nem tart lépést a valutaesés okozta drágulásnál, a tojás, zsír és hus kiviteli váma sem játszik nagy szerepet a mai horrorbilis árak mellett, mert a kiviteli illeték a mostani áraknak alig egy százalékát teszi ki. A mostani vámrrendelet inkább elvi szempontból fontos, amennyiben azt igazolja, hogy a kormány is látja, milyen módon kell és lehet a belföldi ipar és a fogyasztók érdekeit a külföld árdragítóversenyével szemben megőzni. A megkezdett védőakciónak azonban csak akkor lehetne jelentős és a belföldi piacon érezhető hatása, ha a vámokat a mostani magas áraknak és a valuta ingadozásának arányában tekintélyesebben felemlének.

— **Az állami jelzőlog bank beszüntette a kölcsönfolyósításokat.** Beogradból jelentik: Az állami jelzőlog bank, amely tudvaleg minden építkezéshez 50 százalékos erejéig kölcsönt nyújt, most közhirre teszi, hogy magánszemélyek kölcsönigény bejelentését továbbra is elfogadja, de sem becslési munkálatakat, sem folyósítási határozatokat további intézkedésig nem végez.

— **Anyagbeszerzés a jóvátételi számla terhére.** Beogradból jelentik: közlekedésügyi minisztérium jelentést kapott a párisi jóvátételi bizottság mellé beosztott S. H. S. delegátustól, hogy a jóvátételi bizottság jóváhagyta azt a kérelmet, hogy a megíltt kártérítés fejében az S. H. S. kormány anyagot vásárolhasson a jóvátételi bizottság számlájára. A közlekedésügyi minisztériumban már össze is állították a vásárolandó anyagok jegyzékét.

— **Mibe került az új királyi palota?** Beogradból jelentik: Az építésügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint az új királyi palota felépítése és a régi renoválása összesen 50 millió dinárba került. Az utolsó költségvetési részletet, 12 és fél milli dinárt, a napokban bocsajtották az udvar igazgatóságának rendelkezésére.

— **Kitiltották a Világ-ot.** Beogradból jelentik: A belügyminisztérium államvédelmi osztálya az S. H. S. királyság területéről kitiltotta a »Világ-ot, a magyar demokráciának, a pacifizmusnak, s az államok közti béke nek ezt a bátorzavú, nagyszemű tudással írt orgánumát.

— **Kislakásokat építenek Beogradban.** Beogradból jelentik: Augustus végén elkészünek azok a házak, amelyek a lakásinség enyhítésére a Weiffert-féle sörágy mellett épülnek. Százötven ház épül és pedig kizárólag kislakások, szegény emberek részére. A házak egy része — 50 ház — a Németország által szállított faház, a többi kőből épült.

— **A francia követ panasza.** Beogradból jelentik: Clement Simon beogradi francia követ Nincses külügyminiszternél panaszt emelt, hogy a vámvitalakok a francia futárokat hivatalos utjukban zaklatják. Több konkrét esetet említtet fel, mikor a vámközegek felbontottak diplomáciai csomagokat. A külügyminisztert kinosan érintette a panasz és megígérte a legszigorubb vizsgálatot.

— **Az erdélyi róm. kath. státus a koodukáció ellen.** Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi róm. kath. státus a vezetés alatt álló középiskolákban jövő szeptember 1-től kezdve tiltotta a fiuk és leányok együttes tanítását. A leányok csak mint magántanulókat irakozhatnak be a fiúiskolába.

— **Házat vásárolt a novisadti kamara.** Novisadról jelentik: Az ipari és kereskedelmi kamara 7 millió 800,000 dinárért megvásárolta a Vilson-téren levő Frank-féle házat. A kamara eddigi épülete szüknek bizonyult az egyre nagyobb aparátussal dolgozó kamarának és így a vezetőség elhatározta, hogy építeni fog. Az építkezést egyelőre elhalasztották és ideiglenesen a Frank-házba költözik át a kamara.

— **Uj kormány Angorából.** A *Times* jelenti Angorából, hogy ott új kormány alakult Rues bég elnöke alatt. Jusuff Kemal bég az új kabinetben is megtartotta a külügyi tárcát.

— **Amikor az ébredőket verik meg.** Pécsről jelentik: Nesz Károly és Varga Andor, akik éjszakai utonállásokról ismeretesek és akik annak idején a pécsi SHS. konzult és titkárat is inzultálták, most végre alaposan pörülláltak. A két ébredő, akiket a hatóság nem tudott megfékezni, a napokban rendes szokása szerint ismét beelőtött a Nádor-kávéház terraszán este békésen ülő társaságba. De veszítüke, mert a társaság egyik tagja, Fehér Emil pécsi földmalmtulajdonos előbb néhány pohár vizzel öntötte arca a felhevült ébredőket, majd bottal fejbevágtá őket. Az eset csattanója az, hogy Fehér nem is ismerte az éjszakai verekedőket és amikor a »hős« ébredők rendőri oltalmért szeladtak és az igazoltatásnál kiderült, hogy kikről van szó, Fehér Emil ráadásul még szembeköpte őket.

Pécsset egyébként már oly nagy az elkecserevés, hogy a hatóság gyengebégnék követelkezésében a polgárság határozta el a verekedő ébredők megfékezését.

— **A burgenlandi képviselők bevonultak a bécsi nemzetgyűlésbe.** Bécsből jelentik: Hétfőn jelentek meg először a Burgenland képviselői a parlamentben. Weiskirchner elnök ünnepléses üdvözlo beszédében, melyet a ház állva hallgatott végig, a Burgenland képviselőinek első megjelenését az osztrák közlarságság teljes egyetemesnek nevezte. Az új képviselők esküfötele után a bécsi kolononál szölo törvényjavaslat részletes vitáját folytatták.

— **A pápa takarékoságot rendelt el a Vatikán delectiáiban.** Rómából jelentik: A Vatikán költségvetése mintegy hat-nyolc millió líra hiányt mutat ki. A deficit oka, hogy a háborus idők alatt a Vatikán jövedelme lényegesen csökkent. XI. Pius pápa ennek megfelelően elrendelte a legszigorubb takarékoságot.

— **A csehszlávok szakszervezetek a III. Internacionálé ellen.** Prágából jelentik: A csehszláv szakszervezetek kongresszusán 42 szakszervezet a III. Internacionálé ellen, 12 szakszervezet pedig melléte szavazott. A központi szakszervezeti szövetség elhatározta, hogy mindazokat a szakszervezeteket, amelyek a III. Internacionálé mellett foglaltak állást, kizárja kebeléből.

— **Különös építmenémény Dehrecenben.** Dehrecenből jelentik: Vasnapra virradó éjszakan 12 és 1 óra között az égbolhozal nyugati részén a hold tiszteresere megnövekedve volt látható és körülötte nagy körben biborszínű volt az ég. A hold képeinek ilyen nagyarányu megnövekedése csak igen ritkán szokott előfordulni.

(*) **A palicsi strand firdőigazgató-sága közzétesszi,** hogy a városi tanács jóváhagyásával a tegnapi naptól kezdve az árak a firdőzők részére a következőképpen lettek megállapítva: felnőtt-jezy 3 dinár, gyermek-jezy 2 dinár, ruha-jezy 3 dinár, lepedő 2 dinár, törülköző 1.50 dinár, köppény 10 dinár. 5016

— **Enyhült a forgalmi korlátozás a horvátországi vonalakon.** A zagrebi vasutigazgatóság kedden elrendelte a forgalmi zárlat enyhítését, amennyiben megengedte vonatain olyan kül-üzemények átvételét, amelyek csak átmenetileg érintik az igazgatóság területét. Így a suboticei igazgatóság területéről Zagrebhez át Szlovéniába vagy Ausztriába feladott küldemények szállítása ismét megkezdődött. A zagrebi igazgatóság állomásain a teljes forgalmi zárlat a suboticei igazgatóság területéről továbbra is érvényben van.

— **Agyonlőtt egy cseh katona egy generális.** Mint Prágából jelentik, a Policka helységben levő cseh-szlovák municiógyárban tegnap éjszaka egy őrségre kiállított katona agyonlőtte Hada generális. A generális éjszaka szobájában dolgozott, mikor hirtelen rövidzárlat állt be. A tábornok a telefonhoz akart menni, a sötét folyosón égő gyertyát vitt magával. Ez magára vonatka a folyosó végén elhelyezett őrszem figyelmét, aki fel akarta tartóztatni az arra haladó generális és minthogy az kiáltásaira nem állott meg, üszölő lövést adott le. A generális folytatta útját, mire az őr másodszor is használta fegyverét és a lövés a generális hasába fúródott, aki a rögtön alkalmazott operáció ellenére is meghalt.

— **8000 gazdasági gépet rendelt a szovjet Csehszlovákiában.** A Bohémia jelenti, hogy egyik cseh gépgyár az orosz szovjettől 4 és félmillió cseh korona értékben megrendelést kapott 8000 gazdasági gép gyártására. A gépeket egy hónapon belül kell elkészíteni s az értük fizetendő összeget részint készpénzben fizetik ki, részint hitellel szállítják. Most újabb tárgyalások vannak folyamatban, egy másik megvásárlásu megrendelés céljából. Ez szintén gazdasági gépekre vonatkozik 20 millió korona értékben.

— **Kizárták a győri vagongyár két-öt munkását.** Budapestről jelentik: A győri vagongyár szociáldemokrata munkásai anyagi ügyeik rendezését memorandumban kérték a gyárigazgatóságtól. Az igazgatóság közölte a munkások vezetőivel, hogy a kérelmet elterjeszti a központi vezetőséghez. Innen a válasz napokig késott, mire a munkások beszüntették a munkát. Ezek után az igazgatóság kizárta a gyár valamennyi munkását.

— **A budapesti nőiszabó munkások hőmozgalma.** Budapestről jelentik: A nőiszabó munkások a drágaság elleni küzdelemre való hivatkozással a múlt héten 20%-os béremelést kértek. A munkaadók a kívánságot nem teljesítették azonnal, mire néhány nagyobb divatszalon munkásai sztrájkba léptek. A megkezdett bértárgyalások eredménytelenné váltak, már csak lényegtelen különbségek vannak a tárgyaló munkaadó- és munkásszervezet között. Az új árszabály szerint az első osztályú munkás napi keresete 500 korona 64 fillér lesz az eddigi 420 korona 64 fillér helyett. Ilyen arányu az emelkedés a többi, alacsonyabbbérű munkásoknál is. A hőmozgalomnak az ad különösebb érdekességet, hogy a holt szezonban, hat héttel az őszi szezon megkezdése előtt kockáztatták meg a munkások a bércsacot.

(*) **Dr. Reis Elek** gyermekorvos ha-zoérkezelt és rendelését újra megkezdte. 4993

— **Két tréfás szobrot csempésztek be a Louvreba.** Párisi lapok írják: A La Presse című újság szerkesztője már többször szövegátette lapjában, hogy a francia múzeumokat, különösen a Louvret, nem őrzik kellőleg. Két héttel ezelőtt a szerkesztő két kis szobrot vitt be a múzeumba, amelyekel a műöl Venus közelében helyeztet el, anélkül, hogy valaki észre-venne volna. Két hét múlva ezt a tréfát megismételte, azonban pedig leleplezte lapjában a saját csínytevését. A múzeum vezetősége gondoskodott arról, hogy jobban érzékel a Louvre világra szóló kincsét.

— **Baleset.** **Nikolics Márton** 24 éves III. kőri Dancsics-utcai lakos kedden délután zabkaszálás után hazafelé térve, vigyázatlanságból a kasza éles végével bevágta a ballábát. Erős vérömlésének csak a helyszínre érkezett mentők vettek véget. akik beszállították a köz-kórházba.

(*) **Dr. Vécsei Jenő** orvosi rendelője nemi betegek részére. Rendel délelőtt 7—9-ig. Délután 2-től fél 4-ig és 5—7-ig. Lakás: Cyrill-metoda-tér 12. I. emelet, Vojnich Piroska-féle ház.

(*) **Dr. Herman Károly** orvos németországi utjáról visszatért és rendeléseit újból megkezdte. Rendel d. e. 8—10-ig és d. u. 2—5-ig. Rudica-u. 7. Röntgen. 3747

(*) **Elűnt kislány.** Zentjanski put lakásunkból hét ón déli órákban három éves Rózi nevű kislányom elűnt. Kérve-kérem, aki látta vagy tud felőle valamit, értesítse azonnal a II. kőri rendőrséget. Bite Istvánné, édesanyja.

SPORT

A Sándor király Lovaregylet lö-versenye. A »Sándor király« Lovaregylet vasárnap, augusztus 23-án délután 3 órakor a Halasi-úton levő versenypályán löversenyt rendez. A versenyen öt futamban indulnak a következők program szerint:

1. Gazdák versenye, 1600 méteres távon.
 2. Vigaszverseny, 2000 méteres távon.
 3. Suboticei verseny, 2400 méteres távon.
 4. Telivékek versenye, 1600 méteres távon.
 5. Tiszti akadályverseny, 1600 méteres távon.
- Az egyes futamokra 4—5 nevezés történt. A verseny napján délután fél háromkor különvonat viszi a közönséget a suboticei állomásra a verseny pályáig.

TŐZSDÉ

Beograd, július 18. Zárlat. London 374. Newyork 83, Páris 690, Milánó 383, Prága 192, Berlin 19, Bécs 023, Bukarest 49, Budapest 650, Szófia 52.
Zürich, július 18. Zárlat. Berlin 113, Newyork 521.25, Prága 1170, Budapest 0.41, Zagreb 152.50, Varsó 00.050, Bécs 0015 bélyegzett 00.182.50.
Budapest, július 18. Zárlat. Napoleon 5050, Dollár 1310, Frank 10600, Márka 284.50, Lira 59000, Osztrák 352, Lei 772, Szokol 2995, Dinár 1515.
Novisádi tőzsde, július 18. Az irányzat szilárd volt, a zárás előtt történt néhány kötés. Eladtak bánáti búzát 385 és félért, szerbiai búzát 340-ért és babot 300-ért. Tengerit kínáltak 375-ért.

Testszinü fűrdőfűzők, melltartók és mellfűzők hasszorítóval készülnek

Steinné
Schäffer Margit
fűző szalonjában
Karadzsiceva u. 7. (Báring-köz.)

(*) **Olvasóink figyelmébe ajánljuk** Fehér angol és francia női divatszalonját Novisad, Kiszácsi-ut. 20.

Hasfűzőket

orvosi rendelésre, fűzőket, gyomorszorító, mell-tartót, halszort, nekku (re-hu) s fűzőket gumival és egyenes tartó (Grad-halter), legelőganszly ti-vitben készit, ne szin-tén tisztított és javit st e fűzők

VIRÁG LEONTIN
Alexandrova-nica 11. sz.

ROSSIJA—FONCIERE
biztosító- és viszontbiztosító társaság
Az SHS. Állam legnagyobb nemzet. intézete.

Főhírogazgatóság: Subotica (Hitelbank-nalotta)
Főügyelő: Subotica: Kőgazdasági Bank és Somborban: Bacsmegyei Agrárakpenztársal.

(*) **Ügyvédi iroda áthelyezése.** Dr. Vermes Jenő, aki húsz éven át Palánkán folytatott ügyvédi gyakorlatot, ügyvédi irodáját Szegedre (Kelemen-utca 2.) helyezte át.

RUBEROID

A LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB
TETŐFEDŐANYAG

BEVÁLT
25
ÉVES PRAXIS ALATT

TÖBBSZÁZ MILLIÓ NÉGYZETMÉTER
A VILÁG MINDEN ORSZÁGÁBAN ELHELYEZVE.

GYÁRI LERAKATOK: NOVISAD, OSIJEK, ZAGREB.
A RUBEROID MŰVEK, HAMBURG VEZÉRKÉPVISELŐI
AZ EGÉSZ S. H. S. ÁLLAM TERÜLETÉRE:
OEHLER-BLATTMANN
NOVISADI-TELEPE.

Tulajd.: A. MEIER. TEMERINI-U. 16.

Telivétel: GROZIT. BEOGRÁDI ASZFALT ÉS KÁTRÁNYTERMÉKEK GYÁRA

BEOGRAD, VUKA KARADŽICA 6.

TERMEL:
„GROZIT“ börtetőfedőlemezt, aszfalt-és kátrány tetőfedőlemezt, kátrány-kőolajat, karbolin-olajot, facemen-tet, tető- és vaslakot, kőszersur-koft keményet és puhát, náftalint és minden egyéb ilyenmü terményt-

Telefon sz. 806.

NYILTTÉR.

Susztér István Čantaviri igazgató becsületbeli tartozását felszólításom ellenére nem fizette meg, ezután azt neki elengedem.
Molnár Ernő
Čantavir.

Értasítás.

Értesitem a t. érlető közönséget, hogy malmomat a mai kor igényeinek megfelelően átalakítottam és abban az üzemet újból felvettem.

Buzát, rozstot lisztre, tengerit és árpát darára azonnal kicserélek.

Ugyszintén mindenfajta liszt, korpa, tengeri és konkolydara a legolcsóbb napi árban kapható.

A n. é. közönség pártfogását kéri

Berger Jakab
villanymalma,
Sava Tekelije ul. br. 8.
Telefon 328.

5010

Kávé! Kávé!
Modern villamosüzemű kávépörkölő
és Grőlygárl

Tisztelettel értesitem a kávésokat, szállodásokat és az összes fogvasztókat az S. H. S. alamban, hogy **Beograd** városától

a Tamis-gyárat bérbevettem.

Speciális szakemberek! A legmodernebb gépek kávéőrlés és pörkölés céljából.

Kitűnő minőség! Szolid árak!
Eddigi működésem biztosítja, hogy a n. é. közönség bizalmával megajándékozom.

Kávéárusítás:

új helyiségben **Vasina-ulica 13, Beograd**
(kod Zlatnog Angjelo), Telefon 505. szám.

Az ország belterületére rendelőknek 5 kilogrammos postacsomagokat küldünk utánvétellel.

Raktáron tartunk összes gyarmatárakat (őrölt, bors, fahéj) stb. nagyban és kicsinyben.

Tisztelettel

Mladen M. Popović.

Subotička Gradska Javna Bolnica,
Broj 965/922. D.

Nabavka Platna.

U kancelariji starateljstva gradske javne bolnice na dan 8. augusta 1922. god. pre podne u deset sati održaće se ofertaina licitacija za izporuku

(2500) *dvihiljadepetsto mir platna.*

Oferti se podnese u zatvorenim i zapečaćenim kovertima do 7. augusta 1922. god. do podne 12 sati kod bolničkog starateljstva, gde se i uslovi mogu videti za vreme zvaničnog časova.

Subotica, 15. jula 1922.

Ravnateljstvo Gradske Javne Bolnice.

Azonnali belépésre kerestetik

két szerb anyanyelvű érettségizett

GYAKORNOK

német nyelvismerettel

Schenker & Co cégnél Subotica.

4966

Kovini Bank R. T. Kovin

Gömbfa, faragott épüleffa

Erdélyi és csehszlovák deszka,
stajer, boszniai és szlovén anyag mindenféle keményfa anyagok.

TÚZIFA. Állandó nagy raktár.
Olcsó árak, pontos kiszolgálás.

4910 Asztalosmesterek és gyárosok figyelmébe!!!!

Minden mennyiségű BLINDFURNIERT szállíthatok azonnal kisebb vagy nagyobb mennyiségben 3 és 2 m/m vastagságban 100-105, 105-135, 185-55 és 165-55 centiméter méretben, avagy a feladandó méretek szerint. Ajánlatlalt szolgál

SPITZER HERMAN SOMBOR

Floriánaova ul. 3. — Telefon 229. sz.

ROMÁNIAI LEGJOBB MINŐSÉGŰ MÉSZEK
Már most elfogad előjegyzéseket a közelgő szezon szállítására és
TÚZIFÁT PROMPT SZÁLLIT
SPITZER JÓZSEF FAKERESKEDŐ
TELEFON 30
VELIKA-KIKINDA

PÖSTYÉN

(PIŠTANY, CSEHSZLOVÁKIA)

CSUZ, KÖSZVÉNY, ISCHIAS első gyógyhelye. THERMIA legideálisabb szálló, a fürdővel egybeépítve. Kitűnő gyorsvonatösszeköttetés, S. H. S. állambelieknek jelentékeny vatutaközvetmény. — Felvilágosítások: S. Mojilovits Beograd, rue 3. Dečanska. Eredeti póstyéni „Pi.Qa.” gyógyszer ismét kapható házi kezelésre. Rendkívül olcsó, mert egész kurúra (20-30 kezelés) feltétlenül elegendő. 3151

R. STOCK & Co
GYÁRTMÁNYAI

Csigafurók, Menetfurók

és az összes gyártmányok minden méretben eredeti gyáriárakon kaphatók a lerakatnál:

HANDLER és VADÁSZ NOVISÁD
Futoška ulica 28. — Telefon szám 296.

Bontó-, választék-, zseb-, por-

FÉSŰK

nagy választékban raktáron

Commercia d. d. Subotica

CSAK NAGYBAN!

4051

Városi Tanács Subotica.

Hirdetmény.

Subotica város tanácsa közhírré teszi, hogy a város által szükségelt kb. 120.000 kg. szalma szállítására júli 31-én a Gazdasági Hivatalban (II. emelet 129. ajtó) nyilvános árlejtést tart.

1. A szállítandó szalmának zab- vagy buzaszalmának, tisztának és szágmentesnek kell lennie.
2. A szállító köteles a leszállítandó részmenyiséget a rendelés vételétől számított 48 órán belül a városi hatóság által megjelölt városi raktárba be szállítani.

3. Az ajánlattevő az árlejtés előtt 10% övadékot köteles elhelyezni.

Egyéb feltételek a hivatalos órák alatt a Gazdasági Hivatalban vagy az árlejtés megtartása előtt meg tudhatók.

Subotica, 1922. július 16.

Városi Tanács.

ÖNÁLLÓ LEVELEZŐT,

ki a német és magyar levelezést tökéletesen bírja, géprő, lehetőleg műszaki gyakorlattal továbbá egy

4934

GYAKORNOKOT

kereskedelmi érettségivel alkalmaz novisadi műszaki cég.
Cím: SCHMOLKA hírdető Iroda Novisád, Futoška ul. 24. Telefon: 276.

Dr. CEZAR KAJON

PROF. A. LORENC BÉCSI KLINIKÁJÁNAK VOLT OPERÁTORJE
ORTOPÉDIAI SEBÉSZ SPECIÁLISTA

RENDEL D. U. 2-4.

Csont-, csuklóbetegeknek, bénáknak, törött válluaknak és törött végtaguaknak, szűletett vagy megszokott csontrendellenességeknek. Ortopédiai- gimnasztikai kurzusok.

BEograd, STUDENIČKA ULICA 67.

4782

Árverési hirdetmény.

Slavia Gyógyszerészeti Társulat Novisád által ki nem fizetett 300 kilogramm kamillát Krausz Samu kereskedő eladó megbízásából ennek Novibecejen a Radivojević-házban levő magtárában 1922. július 22-én d. u. 3 és fél órakor a kereskedelmi törvény 347. és 352. §§. értelmében nyilvános árverésen készpénzfizetés és azonnali átvétel ellenében eladom.

Dr. Kostić Svetislav

bir. Közjegyző.

4990

Felsőbánati birtok eladó

360 kat. hold I-a fekete föld élő és holt felszereléssel együtt és szép lakóházakkal 28.000 kor. holdanként. — Ugyanott 150 hektó I-a transzportthordó eladó. Megbizott

SCHLÉSINGER MÁTYÁS

STARI KANIZSA.

IMPORT

**ROMÁNIABÓL
GIPSZ MÉSZEK**

TÚZIFA

LUPÉNYI-PETROZSÉNYI
SZÉN

VAGONTÉLEKBENSZALLITJA

FRANKL JAKAB

FAKERESKEDŐ VEL-KIKINDA

TELEFON 27.

4770

